

MAKALE

YAZAN: JIM TESTA, EDITORYAL GELİŞTİRME MÜDÜRÜ
THOMSON REUTERS YAYIN SEÇME İŞLEMİ

Thomson Reuters, abonelerinin mevcut haber edinme ve geçmiş bilgilere erişme ihtiyaçlarını karşılamak üzere dünyanın en önemli ve itibarlı dergilerine yönelik geniş bir kapsam sağlamayı görev edinmiştir. Bugün Web of Science® doğa bilimleri, sosyal bilimler ile güzel sanatlar ve beşeri bilimler her alanında 9000'den fazla uluslararası ve bölgesel dergi ile kitap serisini kapsamaktadır.

ANCAK GENİŞ KAPSAMLI OLMAK MUTLAKA HER ŞEYİ KAPSAMAK ANLAMINA GELMEMEKTEDİR. ¹ NEDEN SEÇİCİ OLMAK GEREKİYOR?*

Geniş kapsamlı olmak için, bilimsel dergi literatürü dizininin yayınlanan tüm bilimsel dergileri kapsamaması bekleneneği düşünülebilir. Bu yaklaşım ekonomik açıdan elverişsiz olmakla kalmayacak, aynı zamanda bilimsel literatür analizlerinin gösterdiği gibi, gereksiz de olacaktır. Önemli bilimsel sonuçların büyük bir kısmını nispeten az sayıda derginin yayınladığı ortaya konmuştur. Bu prensibe genellikle Bradford Kanunu denir.²

1930'ların ortasında S. C. Bradford herhangi bir bilimsel disipline ait çekirdek literatürün, 1000'den az sayıda dergiden oluştuğunu fark etti. Bu 1000 derginin içinde, verilen konuyla yakından ilgili olanların sayısı nispeten azken, konuyla ilgisi zayıf olanlara epey fazlaydı. Ne var ki, verilen disiplin veya konuyla ilgisi zayıf olanlar genellikle başka bir disiplinle yakından ilgiliydi. Bundan yola çıkarak söyleyebiliriz ki, tek tek dergilerin ilgilerinin konuya bağlı olarak daha az ya da daha çok olacağı şekilde, çekirdek bilimsel literatür kendini çeşitli konular etrafında biçimlendirebilir. Bradford temel çekirdek dergilerin tüm disiplinler için literatür temelinin oluşturduğunu ve önemli yayınların büyük bir kısmını nispeten az sayıda dergide yayımlandığını fark etti.³

** Bir dergiyi muhtemel kapsamı açısından değerlendirmek için, her biri yayımlandığı anda tek tek olmak üzere birbirini takip eden en az üç sayısının elimize ulaşması ve yayına ücretsiz olarak elektronik yoldan erişebilmemiz gerekmektedir. Basılı sayıları Publication Processing, 3501 Market Street, Philadelphia, PA 19104, ABD'ye gönderin.)*

Yakın bir geçmişte 2005 JCR® kapsamındaki 7528 dergi üzerinde gerçekleştirilen bir analiz, yapılan atıfların %50'sinden fazlasının yalnızca 300 dergiden alındığını ve analizi yapılan tüm dergilerde yayınlananların %25'inden fazlasının bu 300 dergide olduğunu göstermiştir. Bu dergiler arasında 3000 adet dergiden oluşan bir çekirdek, yayınlanan makalelerin yaklaşık %75'ini ve atıf yapılan makalelerin %90'ından fazlasını teşkil etmektedir. Ayrıca bu çekirdek

statik değildir. Temel bileşimi, bilimsel konuların evrimiyle birlikte sürekli olarak değişmektedir. Bizim misyonumuz, umut vadeden yeni dergileri tanımlayıp değerlendirmek ve daha az kullanılan dergileri silmek yoluyla Web of Science'taki dergi kapsamını güncellemektir.

DEĞERLENDİRME İŞLEMİ

Dergi değerlendirmesi ve seçimi, Thomson Reuters'ta iki haftada bir veri tabanına dergi ekleyip silmek suretiyle devam etmektedir. Her yıl Thomson Reuters editoryal personeli, 2000'in üzerinde dergi başlığını inceler ve dergilerin Thomson Reuters veri tabanına dahil edilmesine karar verilen yaklaşık %10-12'lik bir kısmını seçer. Diğer yandan Thomson Reuters ürünleri kapsamındaki mevcut dergiler sürekli olarak inceleme altındadır. Şu anda kapsam dahilinde olan dergiler, yüksek standartlarını koruduklarından ve onları kapsayan ürünlerle net bir şekilde ilişkili olduklarından emin olmak üzere takip edilir. Burada açıklanan dergi seçim işlemi, Science Citation Index Expanded™, Social Sciences Citation Index® veya Arts & Humanities Citation Index® kapsamında olsun veya olmasın, Web of Science® dahilindeki tüm dergiler için geçerlidir. Özellikle atıf analiziyle ilgili olarak özellikle sosyal bilimler ile güzel sanatlar ve beşeri bilimlerin değerlendirilmesi açısından bazı özel değerlendirme yolları verilmektedir. Bu değerlendirmeler aşağıda verilmektedir.

Dergilerin kapsam dahiline alınmasıyla ilgili değerlendirmede, nitel değerlendirmelerden nicel değerlendirmelere birçok faktör hesaba katılır. Derginin temel yayınlama standartları, editoryal içeriği, yazarlarının uluslararası çeşitliliği ve dergiyle ilgili olarak atıf yapılan veriler göz önünde bulundurulur. Bir faktör tek başına değerlendirilmez, editör, verileri bir araya getirip birbiriyle ilişkilendirerek derginin genel olarak güçlü ve zayıf yönlerini belirleyebilmektedir.

Dergileri değerlendiren Thomson Reuters editörleri, bilişim bilimindeki deneyim ve öğrenimin yanı sıra sorumlu oldukları alanlarla ilgili olarak uygun bir öğrenim geçmişine sahiptir.

TEMEL DERGI STANDARTLARI

Zamanında yayınlama, değerlendirme işlemi açısından temel bir kriterdir. Temel bir öneme sahiptir. Bir derginin, Thomson Scientific veri tabanına dahil edilebilmesi için ilk olarak belirtilen periyodunda yayınlaması gerekir. Zamanında yayınlama, yayınlama faaliyeti açısından temel olan geniş bir yazı rezervinin mevcut olduğunu gösterir. Bir derginin kapağındaki tarihten haftalar veya aylar sonra, kronik

THOMSON REUTERS™

olarak geç yayınlanması kabul edilebilir bir durum değildir.5 Zamanında yayınlamayı ölçmek için her biri yayınlandığı anda olmak üzere birbirini takip eden üç sayıyı ardi ardına görmemiz gerekir.

Zamanında yayınlama aynı zamanda elektronik dergiler için de temeldir. E-dergi, farklı konuları belirtilen sıklıkla yayınlıyorsa, bu konulara tam zamanında Internet üzerinden erişilebilmelidir.

Diğer yandan bir e-dergi, makaleleri toplayıp bir 'yayın' oluşturarak yayın yapmak yerine makaleleri tek tek yayınlıyorsa, zamanında yayınlamayı ölçmek için biraz farklı bir yaklaşımı benimseriz. Bu tür durumlarda editörler, birkaç aylık bir periyot için makalelerin sürekliliğini değerlendirir.

Thomson Reuters aynı zamanda derginin, kaynak makalelerin tekrar edinilebilmesini optimize eden uluslararası editöryal kurallara uyup uymadığını da dikkate alır. Bu kurallar arasında bilgi verici dergi başlıkları, tam açıklayıcı makale başlıkları ve özetler, atıf yapılan tüm referanslar için eksiksiz bibliyografik bilgiler ve her yazar için eksiksiz adres bilgileri bulunur.

İngilizce günümüzde evrensel bilim dilidir. Bu nedenle Thomson Reuters, tüm içeriği İngilizce veya en azından bibliyografik bilgileri İngilizce olarak yayınlanan dergilere odaklanmaktadır. Web of Science kapsamında, sadece bibliyografik bilgileri İngilizce olup diğer tüm içeriği başka bir dilde olan birçok dergi bulunmaktadır. Ancak zaman ilerledikçe, uluslararası araştırma toplulukları açısından en önemli dergilerin tüm içeriklerini İngilizce yayınlacakları açık bir şekilde görülmektedir. Bu özellikle doğa bilimleri için geçerlidir. Ek olarak tüm dergiler, atıf yaptıkları tüm referanslar için Latin alfabesi kullanmalıdır.

Makale değerlendirme sürecinin uygulanması, makale standartlarının diğer bir göstergesidir ve sunulan araştırmanın genel kalitesini ve atıf yapılan referansların eksiksizliğini gösterir.6 Ayrıca mümkünse her makalede, sunulan araştırmayı destekleyen kaynakla ilgili bilgilerin yayınlanması tavsiye edilir.

EDITORIAL İÇERİK

Yukarıda belirtildiği gibi çekirdek bilimsel literatür, tüm bilimsel disiplinler için temel oluşturmaktadır. Diğer yandan bu çekirdek statik değildir; bilimsel araştırmalar, özel çalışma alanlarını artırmaya devam etmekte ve yeni konularla ilgili yayınlanan araştırmalar oldukça hızlı bir şekilde arttıkça yeni dergiler ortaya çıkmaktadır. Thomson Reuters editörleri, değerlendirme altındaki bir derginin içeriğinin veri tabanını zenginleştirip zenginleştirmeyeceğine veya konunun, kapsam dahilindeki yayınlarda önceden gerektiği kadar işlenip işlenmediğine karar verir.

Thomson Reuters editörleri, atıf yapılan bol miktarda veriye kolaylıkla erişebildikleri ve yayınlanan yeni bilimsel dergilerin neredeyse tümü için günlük

incelemeleri olduğu için literatürdeki yeni konuları ve aktif alanları tespit etme açısından çok iyi bir konumdadır.

ULUSLARARASI ÇEŞİTLİLİK

Thomson Reuters editörleri, katkı yapan yazarlar, derginin editörleri ve Editöryal Danışma Kurulu üyeleri arasında Uluslararası Çeşitliliği dikkate alır. Bu özellikle uluslararası bir hedef kitleye yönelik dergiler açısından önemlidir. Günümüzün bilimsel araştırmaları küresel bir çerçevede gerçekleşmektedir ve uluslararası bir çeşitlilik içeren dergilerin, uluslararası araştırmacılar topluluğu içinde önem kazanması daha muhtemeldir.

Web of Science'ın küresel kullanımı neredeyse dünyanın her bölgesine ulaştığı için, ortaya çıkan bölgesel kullanıcı topluluğumuz açısından bölgesel bilimsel çalışmaların önemi de artmaktadır. Her ne kadar atıf yapmayla ilgili analizler ortaya çıkan ürün açısından farklı bir rol oynasa da, bölgesel dergiler için seçim kriterleri, uluslararası dergilere yönelik kriterlerle aynıdır. Örneğin bölgesel bir derginin önemi, daha çok içeriğinin özgüllüğü açısından ölçülebilir. Belirli bir konuyla ilgili olarak kapsamımızı zenginleştirecek mi veya belirli bir bölgesel perspektif sunan çalışmalar sağlayacak mı?

Birçok mükemmel bölgesel dergi, uluslararası bir hedef kitle yerine bölgesel bir hedef kitleye yöneliktir. Geniş bir uluslararası çeşitlilik, bu tür dergilerin tipik özelliklerinden biri değildir ve TR tarafından istenen bir husus değildir.

Seçilen tüm bölgesel dergiler, zamanında yayın yapmalı, İngilizce bibliyografik bilgilere (başlık, özet, anahtar kelimeler) sahip olmalı ve makale değerlendirme süreci uygulanmış olmalıdır. Atıf yapılan referanslarda Latin alfabesi kullanılmalıdır.

ATIF ANALIZI

Thomson Reuters'ın değerlendirme işlemi, Thomson Reuters editörleri bol miktarda atıf verisine erişebildiği için benzersizdir. Bu verilerin doğru bir şekilde yorumlanması ve kavranmasının üzerinde çok yoğun bir şekilde durulamamaktadır. Etkinin ölçülmesi için nicel atıf verilerinin kullanılması, yalnızca aynı genel disiplin dahilindeki dergiler bağlamında anlamlıdır. Örneğin kristalografi gibi daha dar alanlarda, biyoteknoloji veya genetik gibi geniş alanlarda olduğu kadar makale veya atıf ortaya çıkmamaktadır. Benzer şekilde özellikle güzel sanatlar ve beşeri bilimler gibi bazı alanlarda, bir makale için anlamlı bir sayıda atıfın tespit edilmesi uzun bir süre almaktadır. Ancak yaşam bilimleri gibi diğer alanlarda, iki veya üç yıl sonra atıfların hızlı bir şekilde artması veya zirveye çıkması olağandışı değildir.7 Atıf verilerinin doğru bir şekilde kullanılabilmesi için bu faktörler dikkate alınmalıdır.

Atıf analizleri, en az iki seviyede gerçekleşir. Etki Faktörü ve/veya alınan toplam atıf ile ifade edildiği

şekilde derginin kendisinden yapılan atıfları inceleriz. Aynı zamanda katkı yapan yazarların atıf kaydını da inceleriz; bu, dergi düzeyinde atıf geçmişinin henüz mevcut olmadığı durumlarda yeni dergilerin değerlendirilmesi açısından faydalı bir çalışmadır.

Benzer şekilde, yer edinmiş dergilerden kapsam dahilinde olmayanlar genellikle yeniden değerlendirilir. Bu dergilerde, İngilizce'ye çeviri, editoryal yönelimdeki değişiklik, Yayıncı değişikliği, ortam değişikliği vb. değişikliklerden kaynaklanan, atıf etkisinde yeni bir büyüme gözlemlenir.

Thomson Reuters kapsam dahilindeki 9300 dergideki atıf yapılan tüm referanslara sahip olduğu için kapsam dahilinde olmayan dergilerle ilgili atıf bilgileri de mevcuttur.

Kendinden atıf yapma oranları da dikkate alınır. Kendinden atıf yapma oranı, derginin kendinden yaptığı atıf sayısı ile kendisi dahil tüm dergilerin ondan yaptığı atıf sayısı arasındaki ilişkidir. Örneğin tüm dergiler tarafından X dergisine 15.000 kez atıf yapılmış ve X dergisi 2000 kez kendinden atıf almış olsun. Kendinden atıf yapma oranı $2/15$ veya %13,3'tür.

Belirli bir alanda lider olan dergilerin yüksek oranlarla kendinden atıf yapması, yayınladıkları belgelerin sürekli yüksek kalitede olması ve/veya ilgilendikleri konunun benzersiz ya da orijinal olması nedeniyle sıra dışı veya anlamsız değildir. İdeal olarak yazarlar, çalışmanın yayımlandığı kaynak dergiden bağımsız olarak kendi güncel sonuçlarıyla en fazla ilişkili olan eski yayınları referans olarak verirler. Diğer yandan gözlemlenen kendinden atıf yapma oranının, toplam atıf yapma düzeyi içinde baskın bir yer tuttuğu dergiler de vardır. Bu dergiler açısından kendinden atıf yapma, konunun literatürüne katkı yapma açısından gerçek amaçtan sapma potansiyeline işaret edebilir. 8

JCR Science Edition'da listelenen tüm dergilerin yüzde sekseni, %20 veya altında kendinden atıf yapma oranlarına sahiptir. Bu, kendinden atıf yapmanın çoğu dergi için tamamen normal ve beklenen bir durum olduğunu göstermektedir. Diğer yandan bu normal orana göre önemli düzeydeki sapmalar, aşırı düzeydeki kendinden atıfların Etki Faktörünü yapay olarak artırmak için kullanılıp kullanılmadığını belirlemek için Thomson Reuters tarafından bir inceleme yapılmasını gerekli kılar. Kendinden atıfların uygun olmayan şekilde kullanıldığını tespit edersek, derginin Etki Faktörü yayınlanmaz ve derginin Web of Science'tan çıkarılmasına karar verilebilir.

SOSYAL BİLİMLER

Tüm sosyal bilim dergileri, doğa bilimleri alanındaki dergilerle aynı kapsamlı değerlendirmeye tabi tutulur. Yayınlama standartları, editoryal içerik, uluslararası çeşitlilik ve atıf yapma verilerinin tümü değerlendirilir. Sosyal bilimlerdeki genel atıf yapma oranlarının doğa bilimlerindeki göre genellikle düşük olduğu unutulmaksızın standart atıf ölçümleri analiz edilir.

Sosyal bilimlerde bölgesel çalışmaların özel bir önemi vardır çünkü genellikle bilimsel araştırmanın konusu, küresel konular yerine bölgeye ait konulardır.

GÜZEL SANATLAR VE BEŞERİ BİLİMLER

Zamanında yayınlama dahil olmak üzere yayınlama standartları, güzel sanatlar ve beşeri bilimlerle ilgili dergilerin değerlendirilmesi açısından önemlidir. Diğer yandan güzel sanatlar ve beşeri bilimler alanındaki atıf yapma modelleri, sosyal bilimler ve doğa bilimleriyle ilgili makalelerdeki atıflarla aynı öngörülen modeli izlemek zorunda değildir. Ayrıca güzel sanatlar ve beşeri bilimlerle ilgili dergi makalelerinde sık sık dergi dışı kaynaklar (örn. kitaplar, müzik kompozisyonları, sanat çalışmaları ve edebiyat) referans olarak verilir. İngilizce metin, çalışmanın ulusal niteliğinin engel teşkil ettiği bazı Güzel Sanatlar ve Beşeri Bilimler çalışma alanlarında (örn. yerel edebiyatla ilgili araştırmalar) zorunlu değildir.

ELEKTRONİK DERGİLER

Daha önceden de belirtildiği gibi Thomson Reuters'in temel misyonu, yayınladıkları ortamdan bağımsız olarak dünyanın en önemli ve etkili dergilerine erişim sağlamaktır.

Sadece elektronik ortamda yayınlanan bir dergiyi değerlendirirken Yayınlama Standartları, Editoryal İçerik, Uluslararası Çeşitlilik ve Atıf Analizi parametrelerinin tümü değerlendirme dahilindedir.

Bir e-derginin zamanında yayınlanmasıyla ilgili değerlendirme, biraz farklı bir yaklaşımı gerektirebilir. E-dergi, farklı konuları yayınlıyorsa, Thomson Scientific editörü, bu konulara zamanında erişilip erişilemediğini araştırır. Diğer yandan bir e-dergi, makaleleri toplayıp bir 'yayın' oluşturarak yayın yapmak yerine makaleleri tek tek yayınlıyorsa, editör sadece birkaç aylık bir periyot için makalelerin sürekliliğini değerlendirir.

Elektronik Yayınların Biçimi Thomson Reuters açısından oldukça önemlidir. Aşağıda, Elektronik Yayın biçimleri için standart kurallar verilmektedir. Bu standart kurallara uyulması, makalelerden doğru bir şekilde atıf yapılmasını sağlamaya yardımcı olur ve bu atıflarda meydana gelebilecek belirsizlikleri azaltır.

Aşağıdaki başlıkların kolaylıkla tanımlanabilmesini sağlayın:

- Dergi Başlığı
- Yayın yılı
- Cilt ve/veya Sayı Numarası (mevcutsa)
- Makale Başlığı
- Sayfa Numarası veya Makale Numarası (bunlardan biri gereklidir; makale numarası, yayın tarihi olmamalıdır) Derginizde sayfa numaraları ve makale numaraları varsa, bunları ayrı bir şekilde verin, birleştirerek vermeyin. ÖRNEK: Art. #23, pp. 6-10, yanlış yöntem: 23.6-23.10
- Yazar adları ve adresleri
- Yayın Tarihleri, Kişisel Kimlik Bilgileri ve Makale

Numaraları gibi tüm makale tanımlayıcılarını etiketleyin

- Her yayın için her makalenin sayfa/makale numarasını içeren eksiksiz bir içindekiler tablosu (dergi, tek tek makaleler şeklinde yayınlanmıyorsa)

Kaynak makalelerde ve atıflarda bu tanımlayıcıların etiketlenmesi, makaleyi referans alanların bunları doğru şekilde kullanabilmesine ve Thomson Reuters gibi özetleme ve indeksleme firmaları tarafından doğru bir etiketleme gerçekleştirilebilmesine yardımcı olur.

- Herhangi bir yayında her bir makaleye kendine özel bir sayfa numarası veya makale numarası (hangi numaralandırma yöntemi kullanılıyorsa) atanmalıdır. Ek olarak tüm cilt sayısı içinde makale numaraları da kendine özel olmalıdır. Bir cilt içindeki her yayında aynı makale numaraları tekrarlanıyorsa, orijinal makaleden atıf yapılırken belirsizlikler ortaya çıkar. V 20, art. 1, May 2002 şeklindeki bir atıfı (yazar adı eklense dahi), V 20, art. 1 June 2002 de mevcutsa bulmak zor olabilir. Makale numaralarını tekrarlamaktan kaçının. Elektronik Derginizden Yapılan Atıflar. E-derginizden atıf yaparken yazarlardan aşağıdaki bilgileri dahil etmesini isteyin
- Dergi başlığı (derginiz için bir tane standart kısaltma kullanın; diğer başlıklarla karışabilecek kısaltmalardan kaçının)
- Cilt numarası (mevcutsa)
- Sayı Numarası (mevcutsa; parantez içinde)
- Sayfa numarası ve/veya makale numarası (makale numarası uygun şekilde açık biçimde tanımlanmalıdır)
- Yayın yılı

DERGİLER NASIL TAVSİYE EDİLİR VEYA DEĞERLENDİRME İÇİN DERGI NASIL SUNULUR

Thomson Reuters kapsam dahiline almayla ilgili öneri ve tavsiyeleri memnuniyetle karşılar. Değerlendirme için bir dergiyi tavsiye etmek istiyorsanız, lütfen aşağıdaki bağlantıları takip edin, gerekli tüm bilgileri ulaştırın ve derginize elektronik olarak veya matbu şekilde ulaşmamızı sağlayın.

Bu makale, Thomson Reuters Editoryal Geliştirme Departmanı Kıdemli Müdürü James Testa tarafından hazırlanmıştır. Kritik okumaları ve yorumları için Editoryal Geliştirme departmanı üyeleri Katherine Junkins , Maureen Handel, Mariana Boletta, Ryan Joyce, Kathleen Michael, Rodney Chonka, Chang Liu, ve Luisa Rojo'ya özel olarak teşekkür ederim.

1. Garfield, E., How ISI Selects Journals for Coverage: Quantitative and Qualitative Considerations. Current Contents, May 28, 1990.
2. Garfield, E., Citation Indexing (New York: John Wiley & Sons, 1979)
3. A.g.e.
4. Garfield, E., The Significant Scientific Literature Appears in a Small Core of Journals. The Scientist V10 (17), Sept. 2, 1996.
5. Garfield, E., How ISI Selects Journals for Coverage: Quantitative and Qualitative Considerations. Current Contents, May 28, 1990.
6. A.g.e.
7. A.g.e.
8. McVeigh, M., Journal Self- Citation in the Journal Citation Reports – Science Edition. 2002. http://thomsonreuters.com/business_units/scientific/free/essays/selfcitation2002/.

Science Head Offices

Americas

Philadelphia +1 800 336 4474
+1 215 386 0100

Europe, Middle East and Africa

London +44 20 7433 4000

Asia Pacific

Singapore +65 6775 5088
Tokyo +81 3 5218 6500

For a complete office list visit:
science.thomsonreuters.com/contact

